

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/20/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2118210111
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Behranová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2118210111.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Behranovej a sudkýň JUDr. Ľuboslavy Vankovej a JUDr. Andrey Dudášovej vo veci návrhu prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava o obmedzenie G. S., narodenej XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX O., zastúpenej advokátom Mgr. Ing. Jurajom Trokanom, so sídlom Vajanského 10, 917 01 Trnava, v spôsobilosti na právne úkony, o odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 31Ps/8/2018-279 zo dňa 10. júla 2020, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvej inštancie výrokom I. obmedzil G. S., narodenú XX.XX.XXXX, v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá samostatne konať a vystupovať pred štátnymi orgánmi, orgánmi štátnej správy, súdmi a orgánmi činnými v trestnom konaní. Výrokom II. bola ustanovená obec O. za opatrovníka G. S., ktorý opatrovník je oprávnený a povinný zastupovať opatrovankyňu pri právnych úkonoch, v ktorých bola jej spôsobilosť obmedzená. Opatrovníkovi súčasne súd uložil povinnosť predkladať súdu dvakrát ročne, vždy k 30.06. a k 30.12. kalendárneho roka správu o opatrovankyni a o nakladaní s majetkom opatrovankyne. Výrokom III. bolo rozhodnuté, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a vo výroku IV. súd prvej inštancie nepriznal štátu náhradu trov konania.

1.1. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou ustanovení § 8 ods. 1, § 10 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (v ďalšom texte „Občiansky zákonník“), § 13 ods. 2, § 23 ods. 2, § 231 písm. a), § 239, § 248 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „C. m. p.“).

1.2. Súd prvej inštancie vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že uvedené obmedzenie je potrebné v záujme samotnej G. S., a to z viacerých dôvodov. Z prepisu zvukových nahrávok zistil, že podania, či vyjadrenia G. S. sú často nezrozumiteľnej a zároveň kverulujúcej povahy, opakovane sa v nich vracia k téme svojho suseda. Ako uviedol pri výsluchu i znalec MUDr. Uhrin „nejde pritom o samotné podania, teda ich počet, či opakovanie, ale o ich kvalitu, obsah a spôsobilosť vyporiadať sa s prípadnou negatívnou odpoveďou. Pohnútky manželov S. ku konaniu sú práve následkom psychopatológie.“ V konaní preukázaná duševná porucha G. S. (porucha zo schizofrénneho spektra s defektom osobnosti s premorbídne abnormne štruktúrovanou osobnosťou) má tak u nej badateľný vplyv okrem kvantity produkovaných podaní (kverulácie) i na ich samotnú kvalitu (keď i samotná vôľa menovanej, ktorá má byť obsiahnutá v jej podaniach je podľa vyjadrenia znalca pod vplyvom psychopatológie). V zmysle vykonaného dokazovania tak mal súd

prvej inštancie za to, že G. S. diagnostikovaná a v konaní preukázaná duševná porucha trvalého charakteru neumožňuje konzistentné vyhotovovanie takých podaní a také vystupovanie pred štátnymi orgánmi, ktoré by zásadne neznižovali možnosť reálneho vyhodnotenia jej podaní ako relevantných. Je samozrejme, že je povinnosťou štátnych orgánov vyrovnávať sa riadnym a zákonným spôsobom s každým (ústnym, či písomným) podaním oprávnenej osoby (účastníka konania). V prípade nezrozumiteľnosti niektorých podaní zákon (napr. zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, v ďalšom texte „C. s. p.“) predpokladá spôsob, akým túto po poučení súdom odstrániť. Samotná neprehľadnosť, či nie úplná zrozumiteľnosť niektorých podaní teda nie je problémom. Rovnako ako ani skutočnosť kverulovania, či početnosti, alebo opakovania podaní, sama osebe by nebola pre súd prvej inštancie dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, keď štátne orgány sú povinné vysporiadať sa, i opakovane, s podaniami oprávnených osôb. V tomto konkrétnom prípade však súd prvej inštancie vyhodnotil, že práve samotný charakter podaní (písomných či ústnych) - kombinácia kverulácie a kvality podaní, ovplyvnený duševnou poruchou menovanej znižuje ich celkovú hodnotnosť (a to práve z dôvodu duševnej poruchy), a teda nie je v jej záujme, aby predkladanie formálnych podaní na vymenované inštitúcie (či vystupovanie pred nimi) bolo ponechané samostatne na jej osobe. Súčasne vzhľadom na charakter poruchy by mohla byť menovaná v konaniach vystavená riziku ukladania poriadkových pokút v prípade neustráženia emočného náboja kverulácií, riziku úhrady trov konania v prípade podávania rôznych nedôvodne vyhodnotených návrhov, či riziku trestného stíhania. Znalec formuloval, že samotné kverulovanie spôsobuje negatívne emočné prežívanie G. S. a jej odklon od bežného každodenného života, a teda má negatívny dosah na jej každodenné fungovanie, ako i fungovanie jej rodiny. Negatívne odpovede sú potom hnacím motorom ďalších kverulácií. Obmedzením spôsobilosti na právne úkony v stanovenom rozsahu pritom menovaná nestratí možnosť vlastného uplatňovania práv, avšak toto uplatňovanie bude musieť byť vždy sprevádzané, a teda istým spôsobom dozorované a prispôbované posúdením opatrovníka, za ktorého je ustanovená obec O. majúca odborné predpoklady na riadne vykonávanie tejto funkcie. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie pristúpil k obmedzeniu spôsobilosti G. S. na právne úkony, keď má za to, že je to potrebné na ochranu jej práv a záujmov.

1.3. Súd prvej inštancie tiež uviedol, že vo veci skúmal, aké osoby z okruhu blízkych osôb G. S. by bolo možné ustanoviť za jej opatrovníka. Nepodarilo sa však zistiť žiadnu fyzickú osobu, ktorá by bola schopná a ochotná funkciu opatrovníka vykonávať. Rodičia G. S. zomreli. So žiadnymi ďalšími rodinnými príslušníkmi z pôvodnej rodiny nie je v kontakte. Ona sama na pojednávaní dňa 10.07.2020 uviedla, že nevie uviesť nikoho kto by mohol byť jej opatrovníkom, má brata, ktorý je nezvestný asi desať rokov, iných príbuzných nemá, ani kamarátky, známych, nikam nechodí. Rovnako ani navrhovateľ, právny zástupca menovanej, či na pojednávaní prítomný starosta obce O., nevedeli navrhnúť žiadnu fyzickú osobu, ktorá by mohla byť opatrovníkom G. S.. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 10.07.2020 pribral do konania ako účastníka obec O. s cieľom jej ustanovenia za opatrovníka G. S., keď mal za to, že keď nebola zistená žiadna iná osoba (fyzická ani právnická) schopná a ochotná vykonávať funkciu opatrovníka menovanej, je práve obec tým subjektom, ktorý v tomto prípade pozná situáciu menovanej, a bude schopný vykonávať funkciu opatrovníka (aj z odborného hľadiska) najlepším dostupným spôsobom. Súd prvej inštancie tak s poukazom na vyššie uvedené aj napriek nesúhlasu, ustanovil do funkcie opatrovníka obec O., kde G. S. žije, a ktorý subjekt ako jediný bude môcť vo veci jej opatrovania zabezpečiť starostlivosť a ochranu jej práv a právom chránených záujmov na požadovanej úrovni. Súd prvej inštancie zároveň vo výroku II. tohto rozhodnutia vymedzil rozsah práv a povinností ustanovenému opatrovníkovi.

1.4. O náhrade trov konania účastníkov súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 C. m. p., pričom nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. C. m. p. Vo výroku IV. rozsudku súd prvej inštancie rozhodol o trovách vzniknutých štátu pri znaleckom dokazovaní v zmysle § 251 ods. 1 C. m. p., tak, že štátu sa náhrada trov konania nepriznala.

2. Proti uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie G. S. - osoba, o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná. V odvolaní dôvodila tým, že ju dlhodobo napadá a prenasleduje sused, ktorý robí mestského policajta v I.. Ďalej uviedla, že voči jej susedovi je vedené trestné konanie a neustále sa jej vyhráža fyzickým útokom. Žiadala zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.1. Odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie súdu doručil aj právny zástupca G. S. poukazom na ustanovenie § 365 ods. 1 písm. a), d), f), h) C. s. p. a ustanovenie § 62 ods. 1 C. m. p., pričom odvolaním

napadol výroky I. a II. rozsudku. Namietol aktívnu legitimáciu prokurátora v tomto konaní, keď aktívne legitimovanými sú okrem účastníka, subjekty uvedené v ustanovení § 233 C. m. p. Podľa § 19 ods. písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení, prokurátor je oprávnený podať na súd návrh alebo žalobu, ak tak ustanovuje osobitný predpis. Za takýto osobitný predpis nemožno považovať ust. § 13 ods. 2 C. m. p.. Samo uvádzané ustanovenie C. m. p. (okrem prvej podmienky, teda že konanie možno začať aj bez návrhu) odkazuje na „tento zákon alebo osobitný predpis“. C. m. p. oprávnenie podať návrh prokurátora na začatie takéhoto konania osobitne neupravuje. Rovnako ani neexistuje iný, osobitný, predpis. V prípade, ak má byť toto konanie vedené ako „konanie bez návrhu“, konanie má procesnú vadu, a to, že nebolo vydané uznesenie podľa ust. § 23 ods. 2 druhej vety C. m. p.. Účastník považuje rozsah obmedzenia jeho spôsobilosti na právne úkony (uvedený vo výroku I rozsudku) za nedôvodný, účelový a nemajúci oporu vo vykonanom dokazovaní a odôvodnení rozsudku. Z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, prečo sa súd prvej inštancie rozhodol obmedziť spôsobilosť účastníka práve v konaní vo vzťahu k týmto konkrétnym subjektom. Znalec uviedol že pri stanovení týchto subjektov vychádzal „z najčastejších adresátov kverulácií“ (bod 24 odôvodnenia rozsudku). Takéto zdôvodnenie (v spojení so znením návrhu prokurátora) vyvoláva značné pochybnosti o nestrannosti rozhodnutia, keď navodzuje dojem, že súd obmedzil spôsobilosť účastníka len z dôvodu, aby „chránil“ štátne orgány pred jeho podaniami. Takéto odôvodnenie obmedzenia spôsobilosti je neprípustné, nakoľko obmedzenie spôsobilosti nemá slúžiť ochrane verejného záujmu, resp. tento vyvyšovať nad súkromné záujmy účastníka. V konaní nebolo spochybnené, že by účastník nemohol plnohodnotne robiť právne úkony. Samotné kverulácie nemôžu byť dôvodom na obmedzenie spôsobilosti. Z podaní účastníka, ktoré boli predložené v konaní, je zrejmé, čo je ich obsahom, aj čoho sa účastník nimi domáhal. Aj samotný účastník si je vedomý ich obsahu, ako aj toho, komu ich adresuje a s akým cieľom. Podania majú všetky náležitosti právnych úkonov. Nie je na mieste požadovať od účastníka, aby svoje podania precízne formuloval právnym jazykom. Podstatné je, že ich obsah je zrejmý a v prípade nezrovnalostí majú štátne orgány zákonný priestor na to, aby prípadne účastníka vyzvali k doplneniu podania, napríklad v určitých prípadoch aj pod hrozbou jeho odmietnutia. Nie je správny záver súdu o tom, že obmedzenie spôsobilosti účastníka je v záujme účastníka samotného (bod 20 odôvodnenia rozsudku). Účastník sa stotožňuje s prvým rozhodnutím (uznesením) súdu zo dňa 5.10.2017, konanie o ktorom malo byť podľa názoru účastníka, v spojení s predchádzajúcim názorom odvolacieho súdu, len doplnené o vylúčenie účastníka (vtedy dvoch účastníkov) a znalca. Dôvody na zastavenie konania, aj z dôvodu uprednostňovania verejného záujmu, pretrvávajú aj naďalej. Podľa názoru znalca, duševná a patologická stránka účastníka ho vedie k opakovanému podávaniu podnetov, a preto navrhuje, aby tieto neboli akceptované, avšak „nie z ich podstaty“, ale preto, že vychádzajú z patologickej motivácie účastníka (bod 22 odôvodnenia rozsudku). Takýto záver nemôže byť podkladom pre obmedzenie spôsobilosti účastníka, keď samotná motivácia (aj keď patologická) nemôže znamenať „nechápanie“ obsahu podnetov zo strany účastníka. Súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil dôkaz (bod 27 odôvodnenia rozsudku) - lekársku správu MUDr. J., keď táto uviedla, že účastník má zachovanú spôsobilosť na právne úkony. Z uvedeného nie je možné bez dôslednej konfrontácie s ostatnými dôkazmi vyvodiť opačný záver, teda, že spôsobilosť účastníka je obmedzená. Nie je pravdou, že vyjadrenie účastníka sú často nezrozumiteľné (bod 29 odôvodnenia rozsudku). Účastník pripúšťa, že niektoré podania mohli mať určitý stupeň neurčitosti, nie však nezrozumiteľnosti. Aj prípadná neurčitosť podaní nemôže byť dôvodom na obmedzenie spôsobilosti, keďže účastník si je vedomý obsahu svojich podaní a na výzvu adresovaných inštitúcií by tieto podania mohol kedykoľvek spresniť (doplniť) podľa ich požiadaviek. Ďalej súd prvej inštancie v tejto časti odôvodnenia uvádza, že samotná nie úplná zrozumiteľnosť, ani neprehľadnosť, ani kverulácie, nie sú problémom. Problémom má byť až kombinácia kverulácie a kvality podaní, čím dochádza k znižovaniu ich hodnovernosti - je toto dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony? Podľa názoru účastníka, nie. A to bez ohľadu na to, či uvedené je spôsobené duševnou poruchou. Je úlohou súdu skúmať vnútornú previazanosť vôle účastníka s jeho prejavmi (podaniami), a nie posudzovať ako podania účastníka pôsobia navonok - to je v tejto veci úplne irelevantné. Negatívne dosahy na každodenné fungovanie účastníka neboli v konaní preukázané a účastník ich odmieta. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je vážnym zásahom do základných ľudských práv a slobôd účastníka. O to väčší dôraz musí byť pri takýchto rozhodnutiach kladený na dôsledné zistenie skutkového stavu a pri pochybnostiach, nie je možné takéto súdne rozhodnutie vydať. Je nevyhnutné dôsledne zväžiť (ne)rovnováhu medzi obmedzením základných práv účastníka na jednej strane a jeho „ochranou“ (resp. potrebou jeho ochrany) na strane druhej. Z odôvodnenia rozsudku, aj priebehu konania má účastník silný dojem, že cieľom tohto konania nebola vôbec ochrana práv a záujmov účastníka, ale ochrana práv a záujmov štátnych inštitúcií, čo účastník považuje za neprípustné. Účastník, z dôvodov uvádzaných v tomto odvolaní, navrhuje, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil.

3. Prokurátor vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol zákonne, na podklade dostatočne vykonaného dokazovania, pričom svoje úvahy riadne odôvodnil. Plne sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol v súlade s návrhom prokurátora, aby menovaných obmedzil spôsobilosti na právne úkony vo vyššie vymedzenom rozsahu. V predmetnej veci je pre právne posúdenie veci určujúcim, že dôvodnosť návrhu bola posúdená podľa aktuálne podaného znaleckého posudku znaleckej organizácie v odbore zdravotníctvo a farmácia: forensic.sk - Inštitút forenzných medicínskych expertíz, s.r.o. Bratislava. K odvolaniu X. S. a G. S. zo dňa 27.09.2020 (dňa 29.9.2020 doručeného na Krajský súd v Trnave) sa nedá vyjadriť, nakoľko menovaní sa vôbec nevyjadrujú k podstate veci - ich zdravotného stavu. V prípade odôvodnených námietok voči činnosti ich suseda U. V. B. menovaných bude zastupovať súdom ustanovený opatrovník. Z týchto dôvodov navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil (pre jeho vecnú správnosť), v prípade včas podaného odvolania.

3.1. Prokurátor vo svojom ďalšom vyjadrení k odvolaniu podaného prostredníctvom právneho zástupcu vyšetrovanej G. S. uviedol, že aktívna legitímácia prokurátora v predmetnom konaní je daná ustanovením § 19 ods. 2 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ustanovením § 13 ods. 2 v spojitosti s ust. § 231 a nasl. C. m. p.. Tiež ide o prípad, keď súd koná ex offo (z úradnej povinnosti), ak sa dozvie o relevantných skutočnostiach pre začatie konania vo veci. V danom prípade ide o konanie, ktoré môže byť začaté aj bez návrhu. Dôvodnosť konania v prejednávanej veci už vyslovil i odvolací Krajský súd Trnava v uznesení č. k. 24CoP/26/2018-189 zo dňa 13.06.2018. Prokurátor navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil pre jeho vecnú správnosť.

4. Ustanovený opatrovník vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že neporozumel odvolacím dôvodom, ktoré vyšetrovaná uviedla v podanom odvolaní, pretože popísané dôvody už viackrát odzneli v samotnom konaní na súde prvej inštancie. Pokiaľ ide o tvrdenie G. S., v ktorom spomínala nejaké informácie od starostu obce, tieto považuje obec za vymyslené a nezakladajúce sa na pravde. K odvolaniu podanému prostredníctvom právneho zástupcu G. S., ustanovený opatrovník uviedol, že predmetné dôvody odvolania sa ho netýkajú a preto sa nevie k nim vyjadriť.

5. Právny zástupca G. S. zaslal vyjadrenie k vyjadreniu prokuratúry v ktorom uviedol, že v tomto konaní, je potrebné najprv vyriešiť otázku, či predmetné konanie je konaním začatým na návrh alebo konaním „ex offo“. V ostatnom účastník zotrváva na tom, čo uviedol v odvolaní.

6. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C. s. p.), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 359 C. s. p.), proti rozhodnutiam súdu prvej inštancie, proti ktorým zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 C. s. p.), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 C. s. p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. a), d), f), h) C. s. p., § 62 ods. 1 C. m. p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez viazanosti rozsahom (§ 65 C. m. p.) a dôvodmi odvolania (§ 66 C. m. p.), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 C. m. p.), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 C. m. p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C. s. p. a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 C. s. p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 C. s. p.).

7. Predmetom konania súdu prvej inštancie bol návrh prokurátora na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pôvodne oboch manželov X. S., nar. XX.XX.XXXX a G. S., nar. XX.XX.XXXX, aby ich podania na štátne orgány, orgány územnej samosprávy neboli akceptované, resp. aby príslušné orgány ich podania neakceptovali ako dôvodné, nie z ich podstaty, ale preto, že ich podania vychádzajú z ich patologickej motivácie.

8. Súd prvej inštancie uznesením č.k. 31Ps3/2017 zo dňa 05. októbra 2017 konanie zastavil, keď základe obsahu návrhu a jeho príloh uzavrel, že u vyšetrovaných nie sú splnené podmienky na obmedzenie ich spôsobilosti na právne úkony. Krajský súd v Trnave ako odvolací súd na odvolanie prokurátora uznesením č.k. 24CoP/26/2018 - 189 zo dňa 13. júna 2018 uvedené prvoinštančné uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie že

nerespektoval ustanovenie § 243 C. m. p., podľa ktorého súd vylúči osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav posudzovanej osoby. Súd prvej inštancie nevyočul X. a G. S., hoci z obsahu spisu nevyplývalo, že by ich výsluch bol na ujmu ich zdravotného stavu. Odvolací súd poukázal aj na ustanovenie § 244 C. m. p., z ktorého vyplýva, že súd je povinný v konaní ustanoviť a vylúčiť znalca. Pretože súd prvej inštancie nevykonával dôkazy v zmysle príslušných ustanovení C. m. p., upravujúcich konanie o spôsobilosti na právne úkony a vzhľadom na rozsah potrebného dokazovania nebolo účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) C. s. p. v spojení s § 391 ods. 1 C. s. p. s tým, aby prvoinštančný súd postupom v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu opätovne rozhodol o návrhu navrhovateľa.

9. Súd prvej inštancie následne vylúčil vec G. S. na samostatné konanie, doplnil dokazovanie v zmysle zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu a rozhodol tak, ako je uvedené v odseku 1 tohto rozsudku.

10. Predmetom konania odvolacieho súdu bolo preskúmať správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie najmä v napadnutých výrokoch I. a II., ktorými súd obmedzil G. S. v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá samostatne konať a vystupovať pred štátnymi orgánmi, orgánmi štátnej správy, súdmi a orgánmi činnými v trestnom konaní a ustanovil obec O. za jej opatrovníka, ktorý je oprávnený a povinný zastupovať opatrovankyňu pri právnych úkonoch, v ktorých bola jej spôsobilosť obmedzená.

11. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1 C. s. p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

12. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

13. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil. Svoje rozhodnutie dostatočne presvedčivo, výstižne a zrozumiteľne odôvodnil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktoré ako správne poukazuje a preberá tak v plnom rozsahu súdom prvej inštancie zistený skutočný stav veci. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a za účelom vyrovnania sa s odvolacími námietkami uvádza nasledovné:

14. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

15. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

16. Odvolací súd sa predovšetkým zaoberal námietkou nedostatku aktívnej legitímácie na strane prokurátora, ktorý podal vo veci návrh na začatie konania.

17. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z., prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v civilnom procese v rozsahu ustanovenom osobitnými predpismi.

18. Podľa ods. 2 písm. a) cit. ustanovenia, ak tak ustanovuje osobitný predpis, prokurátor je oprávnený podať na súd návrh alebo žalobu.

19. Podľa § 13 ods. 2 C. m. p., prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu, a ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis.

20. Podľa § 233 ods. 1 C. m. p., návrh na začatie konania môže podať blízka osoba, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, poskytovateľ sociálnych služieb alebo ten, kto má na veci právny záujem.

21. Podľa ods. 2 cit. ustanovenia, návrh na začatie konania môže podať aj ten, o koho spôsobilosti sa má konať.

22. Z citovaného § 233 C. m. p. vyplýva, že konanie o spôsobilosti na právne úkony sa môže začať na návrh, ale aj bez návrhu. Pokiaľ by konanie o spôsobilosti na právne úkony mohlo začať iba na návrh, zákonodarca by to vyjadril tak, že konanie sa začína len na návrh (ako je tomu napr. v prípade konania o rozvod manželstva - § 93 C. m. p.).

23.. Z jazykového výkladu ustanovenia § 13 C. m. p. vyplýva, že toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu, ale aj vtedy, ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis. Tento legislatívny zámer je vyjadrený tým, že zákonodarca pred spojku „a“ umiestnil čiarku. Zo skutočnosti, že pred spojkou „a“ je čiarka, vyplýva, že spojka „a“ je tzv. odporovacie „a“, ktoré je možné nahradiť napr. spojkou „ale aj“. Neplatí teda, že súčasne musia byť splnené všetky predpoklady právnej normy - konanie možno začať bez návrhu a súčasne to ustanovuje C. m. p. alebo osobitný predpis. Je teda zrejmé, že z ustanovenia § 13 ods. 2 C. m. p. vyplýva, že prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu. Konanie o spôsobilosti na právne úkony môže začať aj bez návrhu, aktívna legitimácia prokurátora v konaní je teda daná a prokurátor v preskúmvanej veci mohol podať návrh na začatie konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

24. V procese rozhodovania v preskúmvanej veci mal odvolací súd súhlasne so súdom prvej inštancie osobitne na zreteli, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je u každej fyzickej osoby veľmi závažným zásahom do jej základných práv a slobôd, a preto rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony môže vydať jedine súd v osobitnom súdnom konaní a to výlučne z dôvodov výslovne uvedených v zákone. V zmysle citovaného ustanovenia § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka takýmto dôvodom môže byť iba tá skutočnosť, že fyzická osoba je v reálnom živote schopná robiť iba niektoré právne úkony, pretože: a) trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, b) nadmerne požíva alkoholické nápoje, iné omamné prostriedky alebo jedy. Samotná existencia faktorov umožňujúcich obmedziť rozsah spôsobilosti konať s právnym následkom sama osebe nestačí a rozhodnutie súdu je viazané na predpoklad, že z uvedených dôvodov fyzická osoba nie je spôsobilá robiť právne úkony. Existencia uvedených predpokladov je predmetom dokazovania, pričom súd v tomto konaní v zmysle základných princípov je povinný zistiť skutočný stav veci a je povinný vykonať dôkazy potrebné na zistenie skutočného stavu, aj keď ich účastníci nenavrhlí (Čl. 6, § 35, 36 C. m. p.). Duševná porucha, ani existencia závislosti, spôsobujúcej obmedzenie spôsobilosti konať s právnym následkom nemôže byť krátkodobá. Občiansky zákonník v citovanom ustanovení predpokladá, že ide o stav trvalý po určitú kvalifikovanú dobu.

25. S poukazom na dôvody podaného návrhu, odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že pre posúdenie duševného stavu G. S., o ktorej spôsobilosti na právne úkony sa koná, bolo rozhodujúcim zistenie, či je skutočne postihnutá duševnou poruchou a táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Posúdenie zdravotného stavu si vyžaduje odborné znalosti, súd prvej inštancie preto postupoval správne v zmysle ustanovenia § 244 C. m. p., keď v konaní ustanovil znalca - znaleckú organizáciu v odbore zdravotníctvo a farmácia, zapísanú aj pre odvetvie psychiatria, ktorej položil otázky, týkajúce sa posúdenia duševného stavu G. S.. Znalec v záveroch znaleckého posudku č. 369/2019 zo dňa 17.10.2019 ustálil prítomnosť trvalej duševnej poruchy, ktorou trpí dlhodobo (od 2. polovice 90-tych rokov minulého storočia), pričom uvedená duševná porucha má patologický vplyv na jej konanie v zmysle kverulácie, ktoré produkujú spoločne s manželom, s vplyvom a dopadom na rodinu, spoločnosť, ako aj každodenný život. Vyšetrovaná G. S. nie je schopná samostatného vystupovania pred orgánmi činnými v trestnom konaní, orgánmi štátnej správy, či samosprávy z psychiatrického hľadiska. Znalec súčasne konštatoval, že na základe súčasných medicínskych poznatkov nie je možné predpokladať zlepšenie zdravotného stavu vyšetrovanej do budúcnosti. Znalec sa v podstatných bodoch stotožnil so závermi znaleckého posudku MUDr. Mária Straku, ktorý spolu s návrhom predložil súdu navrhovateľ. Súd prvej inštancie vypočul na pojednávaní znalca určeného znaleckou organizáciou.

26. Súd prvej inštancie sa v dôvodoch svojho rozhodnutia podrobne zaoberal znaleckými posudkami (odseky 21 až 25), pričom sa podrobne vyrovnal aj s lekárskou správou MUDr. J. zo dňa 11.02.2020 (v odseku 27), keď vo vzťahu k poznámke lekárky v správe, že „spôsobilosť na právne úkony je zachovaná“, súd prvej inštancie uviedol, že „MUDr. J., ako ambulatný lekár menovanej (G. S.) zameriavajúci sa prioritne na vedenie pacientky v smere liečby jej duševnej poruchy, nie spoločenského riešenia jej čiastkových dôsledkov, neposudzovala (narozdiel od znalca Mudr. Straku a znalca MUDr. Uhrina v znaleckých posudkoch) celý rozsah súvislostí jej ochorenia, čo však ani nie je jej úlohou. I zo znaleckých posudkov prítomných v spise je zrejmé, že deficity v spôsobilosti na právne úkony nie sú prítomné u G. S. vo všetkých oblastiach (napr. spôsobilosť na uzatváranie zmlúv, nakladanie s jej majetkom, vystupovanie pred inštitúciami inými ako uvedenými vo výroku I. - banky, podobne lekárske zariadenia), ale výlučne v rámci jej kverulačných podaní, čo však uvedená lekárka hodnotiť nemohla, keďže nie je adresátkou kverulačných podaní G. S., ani tieto nemala k dispozícii, a preto uvedená poznámka nie je pre súd, s poukazom na ostatné výsledky dokazovania, relevantnou.“ S touto konštatáciou súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje. Súd prvej inštancie pritom zdôraznil, vychádzajúc z výsluchu znalca, že v prípade podaní manželov S. nejde o samotné podania, ale o spôsobilosť vyrovnáť sa s prípadnou negatívnou odpoveďou, pričom ich pohnútky ku konaniu sú práve následkom psychopatológie. Samotné kverulovanie spôsobuje u G. S. negatívne emočné prežívanie a jej odklon od bežného každodenného života, od fungovania rodiny. Nejde teda o vyvyšovanie verejného záujmu nad súkromné záujmy účastníka - ako namietala odvolateľka, ale o ochranu samotnej odvolateľky a jej rodiny.

27. Odvolacie námietky G. S., ako osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, spočívali najmä v namietnutí aktívnej legitímácie prokurátora, v poukaze na účelovosť a nedôvodnosť rozsahu obmedzenia jeho spôsobilosti na právne úkony, nemajúcom oporu vo vykonanom dokazovaní a odôvodnení rozsudku. Poukázala tiež na nesprávne vyhodnotenie dôkazu - lekárskej správy MUDr. J. súdom prvej inštancie.

28. Z vyššie uvedenej argumentácie je zrejmé, že odvolacie námietky G. S., sú nedôvodné, pretože prokurátor má v konaní aktívnu legitímáciu, rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým obmedzil G. S. na právnych úkonoch, vychádza z riadne vykonaného dokazovania, ktoré súd prvej inštancie riadne, v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C. s. p. vyhodnotil v odôvodnení napadnutého rozsudku. Lekársku správu MUDr. J. súd prvej inštancie podrobne vyhodnotil vo vzájomnej súvislosti s ďalším vykonaným dokazovaním - znaleckými posudkami. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony nezaložil iba a len na záveroch znaleckého dokazovania, keď závery znaleckého dokazovania sú akceptovateľné aj v kontexte ďalších vykonaných dôkazov, najmä výsluchov účastníkov a znalca v konaní pred súdom prvej inštancie.

29. Ďalšie odvolacie argumenty odvolateľky odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vyrovnáť. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu irelevantnú argumentáciu zachádzajúcu podrobne do nadbytočných detailov, preto odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

30. Odvolací súd uzatvára, že súd prvej inštancie starostlivo prihliadol na všetky skutočnosti v konaní uvedené, vyrovnal sa s tvrdeniami účastníkov, správne vyhodnotil závery znaleckého dokazovania, ku ktorým vypočul i znalca, určeného znaleckou organizáciou, ktorá znalecký posudok vypracovala, všetky dôkazy vyhodnotil podľa princípov na hodnotenie dôkazov, posúdil ich jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti (§ 191 C. s. p.) a správne ustálil, že boli splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v stanovenom rozsahu. Za opatrovníka ustanovil súd prvej inštancie obec, ktorá spĺňa všetky zákonom vyžadované predpoklady na výkon tejto funkcie. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, dostatočne presvedčivé a preskúmateľné. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok o obmedzení spôsobilosti na právne úkony vo vymedzenom rozsahu, vrátane rozhodnutia o ustanovení opatrovníka, postupom podľa citovaného ustanovenia § 387 ods. 1, 2 C. s. p. z dôvodu ich vecnej správnosti potvrdil.

31. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 52 C. m. p. v spojení s § 396 ods. 1 C. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pretože nebol zistený žiaden z dôvodov pre pripustenie výnimiek z jeho aplikácie.

32. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednomyseľne, pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C. s. p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C. s. p.).